

**Uchwała Nr XLII/387/2013
Rady Miejskiej w Karczewie
z dnia 16 lipca 2013 roku**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2013 - 2015**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 594), w związku z art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015 w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Karczewa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady
Tadeusz Marton

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 176 ust. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Zgodnie z art. 179 ust. 2 „Rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby (...), uchwała gminne programy wspierania rodziny”.

Załącznik do uchwały Nr XLII/387/2013
Rady Miejskiej w Karczewie
z dnia 16 lipca 2013 r.

**GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2013 - 2015**

I. Wprowadzenie i diagnoza problemu.

1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia dziecku bezpieczeństwa emocjonalnego. Jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami.

Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i sposoby postępowania na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Prawidłowy rozwój dziecka możliwy jest tylko w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Rodzina, która nie spełnia swoich funkcji wychowawczych jest nazywana rodziną dysfunkcyjną. Z założenia są to takie rodziny, które nie spełniają swoich podstawowych funkcji, czyli z tych lub innych powodów nie potrafią zapewnić odpowiednich warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci. Czasami sytuacja taka wynika z biedy. Rodzice po prostu nie dysponują odpowiednimi środkami, by zapewnić sobie i swoim pociechom dostatnie życie. Tacy ludzie często korzystają z różnych form pomocy społecznej. Współcześnie dysfunkcje rodziny wynikają jednak z tego, że rodzice coraz mniej czasu poświęcają na wychowanie swoich dzieci, ponieważ zbyt dużo pracują. Taki stan rzeczy próbują swoim pociechom wynagrodzić drogimi prezentami, jednak nie na tym polega proces wychowania. Im rodzina bardziej odbiega od normy rodzi się niebezpieczeństwo wystąpienia zjawisk patologicznych. Najczęściej spotykanymi ich przejawami są: systematyczne wagary, wielogodzinne przebywanie poza miejscem zamieszkania bez kontroli rodziców, lub opiekunów zachowanie agresywne, ucieczki z domu, palenie tytoniu, picie alkoholu, odurzanie się środkami toksycznymi, popełnianie wykroczeń i drobnych kradzieży, porzucenie szkoły.

Jeżeli rodzina rodzi poczucie wyobcowania, ma to wpływ na poszukiwanie innych grup, w których można zaspokoić swoje podstawowe potrzeby psychiczne i duchowe. Środowisko narkomanów przyjmie ich takimi, jacy są i niczego nie oczekuje. Podobny mechanizm kieruje młodych ludzi do sekt religijnych, które oferują miłość, przyjaźń, zrozumienie i czas na wysłuchanie wszystkich żalów i krzywd.

Tak, więc rodzina dysfunkcyjna ma ogromny wpływ na zachowanie dzieci. Dzieci żyjące w rodzinach dysfunkcyjnych stanowią tzw. grupę podwyższonego ryzyka. Oznacza to większe prawdopodobieństwo wystąpienia trudności wychowawczych, do niedostosowania społecznego oraz naruszania norm prawnych.

W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

W gminie Karczew na rzecz rodzin dotkniętych problemami i dysfunkcjami prowadzi się różnorakie działania.

• **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczewie** w zakresie szeroko rozumianej prowadzonej pracy socjalnej we współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi udziela wsparcia rodzinom z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Od 2012 r. w ośrodku na podstawie umów zleceń zatrudnionych jest dwóch asystentów rodziny, którzy pracują z 12 rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.

W realizowanym od 2008 roku projekcie systemowym „Integracja społeczna w gminie Karczew” finansowanym ze środków EFS prowadzi się działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych. Rodziny korzystają m.in. ze wsparcia psychologa w formie terapii indywidualnej i rodzinnej, asystenta rodziny, dzieci korzystają z pomocy w nauce (korepetycje). W 2013 r. w części Programu Aktywności Lokalnej prowadzone są działania w świetlicy środowiskowej stowarzyszenia „W stronę słońca”. We współpracy ze stowarzyszeniem organizowane są na rzecz dzieci uczęszczających na zajęcia w świetlicy wycieczki, impreza integracyjna, treningi umiejętności społecznych.

W strukturach organizacyjnych ośrodka działa punkt interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy.

Ośrodek realizuje również program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych szczególnie w części dotyczącej profilaktyki uzależnień i program wolontarystyczny.

W ramach współpracy ze stowarzyszeniem „W stronę słońca” OPS prowadzi magazyn żywności otrzymywanej od Banku Żywności SOS w Warszawie.

- **Miejsko-Gminny Ośrodek Samopomocy Środowiskowej w Karczewie** – udziela wsparcia osobom chorym psychicznie i ich rodzinom.
- **Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych w Karczewie** - udziela wsparcia osobom i rodzinom osób uzależnionych. W strukturach Punktu przyjmuje prawnik.
- **Zespół Interdyscyplinarny** – zajmuje się problemem przemocy. Skupia wśród swoich członków przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – działa na rzecz osób uzależnionych. Kieruje do sądu wnioski o przymusowe leczenie, motywuje do podjęcia leczenia.
- **Stowarzyszenie „W stronę słońca”** - działa na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, prowadzi świetlicę środowiskową dla dzieci z tych rodzin. Zadaniem świetlicy placówki opiekuńczo-wychowawczej jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, poprzez objęcie ich działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i profilaktycznymi.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina planuje rozszerzyć swoją działalność w tym zakresie, między innymi poprzez kontynuację zatrudnienia w strukturach OPS asystenta rodziny i rozpoczęcie współpracy z rodzinami wspierającymi.

Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł np. od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, policji, sądu, pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny.

Powyższe działania powinny być wzmacniane przez rodziny wspierające. Rodzina w kryzysie będzie mogła skorzystać, przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego. Tak więc, pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rolą rodziny wspierającej będzie pomoc rodzinie przeżywającej trudności

w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Istotą jej działania będzie ścisła współpraca z rodziną dziecka. Objęcie rodziny dziecka opieką rodziny wspierającej wynikać będzie z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, tym samym zakłada się zasadę dobrowolności i akceptacji działań przez rodzinę.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej.

2.Podstawa prawna działań.

Art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.).

Art. 176 pkt 1: „Do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”.

Art. 179 ust. 2: „Rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby (...), uchwała gminne programy wspierania rodziny”.

3.Diagnoza.

Lokalna diagnoza dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karczewie i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.

Według analizy danych zgodnie ze sprawozdaniem rocznym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zdiagnozowano w 63 rodzinach, w tym na wsi w 19 rodzinach (liczba osób w tych rodzinach: 236).

Znacząca część tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia ze strony OPS jest w stanie zapewnić dzieciom właściwy rozwój fizyczny i duchowy co daje szansę na pozostawienie dzieci w rodzinach naturalnych. Istnieje jednak zagrożenie, że działania podejmowane przez ośrodek okażą się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak chęci do współpracy ze strony rodziny. W takiej sytuacji, gdy występuje rażące zagrożenie dobra dziecka, sąd opiekuńczy może zasądzić środek zapobiegawczy w formie umieszczenia dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub w rodzinie zastępczej.

Zadania ujęte w programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności celem przywrócenia zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Otwocku wynika, że z terenu miasta i gminy Karczew w rodzinach zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych w roku 2010 – 4 dzieci, w 2011 – 5 dzieci, 2012 – 6 dzieci. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2010, 2011, 2012 nie przebywało żadne dziecko.

Pozyskane informacje stanowią podstawę do opracowania zakresu działań gminy w tym zakresie.

4. Zasoby instytucjonalne działające w obszarze wspierania rodzin na terenie gminy Karczew.

W strukturach lokalnych działa:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym punkt interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Ośrodek Samopomocy Środowiskowej,
- Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych, w tym pomoc prawna,
- Stowarzyszenie „W stronę słońca” - świetlica środowiskowa, magazyn żywności
- Komisariat Policji
- Urząd Miejski
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Lecznictwa Otwartego,
- placówki oświatowe: na terenie miasta - Zespół Szkół, Publiczne Gimnazjum, Szkoła Podstawowa, trzy przedszkola; na terenie wiejskim - dwa Zespoły Szkolno-Przedszkolne, Szkoła Podstawowa, Szkoła Podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Nadbrzeż.

II. Postanowienia ogólne.

1. Koordynator programu: Bożenna Witak – kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Karczewie.

2. Czas realizacji programu: Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2013 – 2015.

3. Odbiorcy programu: Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

4. Cele programu:

- stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji,
- współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążenie do reintegracji rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

5. Oczekiwane rezultaty:

- podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku,
- poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym wymagających wsparcia i pomocy,

- konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych i instytucji,
- pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania,
- reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.

6. Realizator programu:

Realizatorem programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczewie w partnerstwie z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Stowarzyszeniem „W stronę słońca”,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych,
- placówkami oświatowymi,
- Policją.

III. Zadania w zakresie wspierania rodziny.

LP	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	MGOPS
1.1	Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny	MCPS, MGOPS, PUP
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	MGOPS, Punkt konsultacyjny, PCPR, placówki oświatowe
3.	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	MGOPS
3.1	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ponoszonych przez rodziny wspierające.	MGOPS
3.2	Organizacja i finansowanie szkoleń dla rodzin wspierających	MGOPS
4.	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego oraz zapewnienie w niej miejsc dla dzieci	MGOPS, Stowarzyszenie „W stronę słońca” - świetlica środowiskowa
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	MGOPS
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	MGOPS
7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	MGOPS
8.	Współfinansowanie pobytu dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej	MGOPS

9.	Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku proadopcyjnym	MGOPS
10.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka i rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	MGOPS

IV. Sposób pozyskiwania realizatorów Programu.

1. Zlecenie osobom profesjonalnie przygotowanym, instytucjom, organizacjom pozarządowym wykonywania określonych w programie zadań na podstawie umów cywilnoprawnych.

2. Pozyskiwanie wolontariuszy do realizacji zadań poprzez dofinansowanie ich udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach.

V. Postanowienia końcowe.

1. Źródła finansowania programu.

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej:

Dział 852,

Rozdział 85204 – rodziny wspierające, rodziny zastępcze,

Rozdział 85201 – placówki opiekuńczo-wychowawcze

Rozdział 85206 – asystent rodziny § 4170

Wysokość środków na funkcjonowanie programu będą uchwalane rokrocznie przez Radę Miejską.

Zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej do wysokości 50% wydatków przeznaczonych na realizację zadania. W przypadku środków pochodzących z programów rządowych wysokość dotacji nie może przekroczyć 70% wydatków. (MGOPS otrzymał w latach 2012, 2013 dofinansowanie pochodzące z programów rządowych na zatrudnienie asystentów rodziny).

2. Sposób kontroli realizacji programu.

- sprawozdanie z wykonania w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wykazanie występujących w tym zakresie potrzeb przedłożone Radzie Miejskiej w terminie do 31 marca każdego roku,
- stały monitoring programu prowadzony przez osobę odpowiedzialną za jego realizację.

3. Monitorowanie przebiegu programu, wskaźniki i ocena wyników.

Burmistrz Karczewa sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

Głównym zadaniem jest zbieranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

Przewodniczący Rady
Tadeusz Marton